AÑA 12

6

JUNI/JULI 1981

skol & komunidat

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA
SIMAR



Bestuur van de Simar en de redactie van Skol i Komunidat wensen een ieder een zeer prettige vakantie toe. Tevens wil de redactie haar lezers erop wijzen dat, in verband met de vakantie, het volgende nummer van Skol in september zal verschijnen.

redaktie: j. j. coutinho, c. tromp, u. limapo, r. oomen, h. oplaat, q. maduro.
redaktie-adres: kantoor simar, sabana blanco 36 - *bank:* a.b.n., banknr. 31.47.886.
layout en fotografie: r. de graaff - *drukker:* v.a.d. - *abonnementen:* ned. antillen naf. 25,— per jaar, nederland naf. 25,— per jaar (zeepost), luchtpost naf. 40,— per jaar, overige landen naf. 25,— per jr.
simar, sindikato di maestronan di aruba, sabana blanco 36, p.o.b. 582, oranjestad, tel. 24219 - *bestuur:* madonna stephens, voorz., carla kelkboom, sekr., henk weustink, penningm., veronica paul, 2e sekr., mercedes van der hans-orman, 2e penningm., arturo oduber, comm.
sekretaresse kantoor: mevr. f. alexander - *vergaderplaats:* sabana blanco 36, tel. 24219, simarleden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen - *banken:* banco barclays antiliano v-224-1, algemene bank nederland 31.47.886, *nieuwe leden:* kunnen iedere dag opgegeven worden op het kantoor, sabana blanco 36

skol

aña 12 - no. 6 - juni/juli 1981

STUDIEREIS naar VENEZUELA

Queremos soluciones a nuestras exigencias

In de week van 25 tot en met 31 mei heeft een Arubaanse delegatie, bestaande uit personen uit diverse sektoren van ons onderwijs, een bezoek gebracht aan Venezuela om zich daar op de hoogte te stellen van de laatste ontwikkelingen binnen het Venezolaanse onderwijs. Het initiatief voor dit bezoek is afkomstig van enige onderwijskrachten die reeds geruime tijd in het onderwijs op Aruba werken en enige tijd geleden een werkgroep hebben geformeerd, die tot doel heeft te komen tot een nieuwe, aangepaste methode voor het aardrijkskunde-onderwijs in onze basisschool.

De volgende personen maakten deel uit van de groep:

Fichi Boekhoudt (hoofd Rosa College), Margo Croes (hoofd huishoudschool Mater Dei), Gregorio Martinus (leerkracht aan het Rosa College), Lidia Emerencia (leerkracht aan de A.P.A. en de Opleiding voor kleuterleidsters), Oslin Boekhoudt (onderwijsinspekteur), Evelyn Wever (studente van de A.P.A.), Ingrid van der Linden (leerkracht aan de Heilig Hartschool), Eugenia Hypolite (leerkracht aan het Rosa College), Mechi Croes (hoofd Rosario College), Mildred Lampe (studente van de A.P.A.), Felix Flanegin (gedeputeerde van onderwijs), Rudi Oomen en Ralph Halley namens de Simar-onderwijscommissie, Sim Frank (hoofd St. Janschool) en Rita Lampe (leerkracht Heilig Hart College).

Het hierna volgende verslag beoogt slechts een globaal overzicht te verschaffen van de tijdens deze studiereis opgedane ervaringen. Wij hopen in een volgend nummer met meer gedetailleerde informatie te komen, omdat op dit moment elk lid van de groep nog druk doende is om bepaalde specifieke ervaringen, die voortvloeiden uit een specifieke interesse, nader uit te werken.



De verblijfplaats van de groep in Turmero vlakbij Maracay.

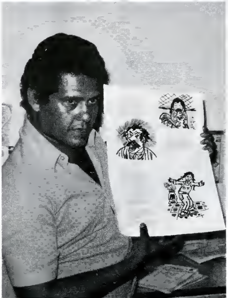
sindikato di maestronan di aruba



Bezoek aan de werkplaats voor grafische kunst te El Macaro, waar men zelf leermiddelen vervaardigd







De huidige stand van zaken in het Venezolaanse onderwijs

Om een beter zicht te krijgen op de ontwikkelingen die momenteel plaats vinden in het Venezolaanse onderwijssysteem, volgt hier een kort overzicht van het oude systeem, alsmede een aanduiding van de nieuwe richting, volgens welke het onderwijs aldaar zich thans ontwikkelt.

Het Venezolaans onderwijssysteem zoals het thans nog functioneert verschilt in essentie weinig met het Nederlands Antilliaanse. De verschillen zijn dan ook periferisch en enkel aan een verschillende regio en volksaard te danken. Ideologisch, inhoudelijk en organisatorisch zijn de beide systemen navenant identiek.

De "pre-escolar" (kleuteronderwijs) is gelijk aan ons kleuteronderwijs, waar de werkzaamheden beschouwd worden als een spelend bezighouden van de leerlingen en waar de laatste ontwikkelingen de kant opgaan van een voorbereidende basisschool, waar de leerstof enz. van de eerste klas verschoven wordt naar de laatste klas van de kleuterschool.

Met andere woorden een totale ontkenning van het eigene van het kleuteronderwijs en dus onder andere een komplete verschraling, erosie, van de brede opvoedingsdoelstellingen van het kleuteronderwijs.

De "Escuela Basica" (ons lager onderwijs) is identiek aan ons basisonderwijs. Hier staat ook de leerstof centraal (leerstof-jaarklassensysteem) en gebruikt men dezelfde selektie-mechanismen om het systeem in stand te houden en een waardige basis te vormen voor het hiërarchisch kategoriaal vervolgonderwijssysteem.

Dit ondanks de misleidende namen van "cyclo basico" en "cyclo diversificado", elk drie jaar na het basisonderwijs.

Feitelijk zijn beide "cyclo's" dezelfde categorieën van het vervolgonderwijs zoals wij dat kennen in onze LTS, ETAO's (comercial) en AVO-onderwijstypen (Mavo, Havo, VWO).

Na de basisschool (6 jaar) gaan de leerlingen direkt al naar de vervolgscholen voor technisch, commercieel en wetenschappelijk voorbereidend onderwijs. Uiteraard komen de strengst geselekteerden van de "cyclo diversifica comun" op de universiteiten terecht.

Er is momenteel geen brugperiode, zelfs geen gemeenschappelijk brugjaar. De basisschool voedt direkt de verschillende kategorieën van vervolgonderwijs en wel op basis van intellektuele prestaties.

Sinds 1963 kent de Venezolaanse basisschool twee hoofdvarianten n.l. de Escuela Urbano (de stadsschool) en de Escuela Rural (de plattelandsschool). Een enigszins geslaagde poging om het uniforme koloniale onderwijssysteem tegen te gaan en de onderwijsprogramma's aan te passen aan het eigen milieu.

Het lag en ligt nog niet in de bedoeling van de ontwerpers van deze varianten om de mens *bewust* te maken van zijn eigen omgeving, om zodoende hem weerbaar te maken tegen deformerende invloeden van het politiek-economische, dus sociaal macrosysteem.

Veeleer is vooral de plattelands-basisschoolvariant bedoeld om de plattelander zodanig toe te rusten, dat hij beter funktioneert (beter aangepast is) in het systeem waar hij deel van uit maakt. Hoofddoel is natuurlijk de grote vlucht van de plattelanders (met alle gevolgen van dien) naar de grote steden tegen te gaan. De middelen hiertoe zijn dan ook: de man handiger maken (een voorbereidende lager technische opleiding); vertrouwd te doen geraken met de elementaire kennis en kunde van landbouw. Hiervoor moet hij uiteraard een basis van lezen, schrijven en rekenen hebben.

Het toekomstige onderwijssysteem

Eind 1980 heeft het Venezolaans Kongres "La Ley de la Educación Basica" aangenomen. Deze wet, die het hele onderwijssysteem zou moeten doen omwentelen, moest dan ook zo snel mogelijk ingevoerd worden. Dit gebeurde begin schooljaar 1981-1982. De nieuwe basisschool zou nu een kursusduur krijgen van 9 jaar. De hiërarchisch-kategoriale "cyclo's" zouden nu uiteraard min of meer verdwijnen en de drie laatste jaren van de basisschool zouden hun determinerende en vooral oriënterende rol kunnen gaan spelen. De cyclo's diversificados zouden dan eindelijk hun ware karakter gaan krijgen, daar deze "specialiserende" jaren, na de 9-jarige basisschool blijven bestaan om vervolgens aan te sluiten op de verschillende vormen van hoger onderwijs.

Tachtig scholen maken nu deel uit van dit uitvoeringsprojekt en dan de klassen 1, 4 en 7. Het aantal scholen zal jaarlijks verdubbeld worden, terwijl tevens het aantal klassen met een derde deel zal toenemen tot alle klassen volledig in dit nieuw systeem geincorpereerd zullen zijn. Het is vanzelfsprekend dat een onderneming van zo'n omvang, geprojekteerd in zo'n strak uitvoeringsschema, de nodige vragen en problemen zal oproepen.

Wat gaat er gebeuren met de oude "cyclo basico's", hoe zit het met opleidingen, bevoegdheden, manschappen, materiaal, curriculum-ontwikkelingen etc. etc.

De werkers in het veld zelf weten het niet. De mensen van Onderwijs in Caracas stellen de plannen op, hun helpers in de opleidingsinstituten in Caracas en in "El Macaro" te Turmero proberen het bij te benen.

Ze hebben al wonderen verricht. In een land, waar in het jaar 1950 nauwelijks 30% van de lagere schoolonderwijzers een bevoegdheid had, geven nu slechts nauwelijks 4000 mensen zonder bevoegdheid les (m.a.w. thans is ongeveer 80% bevoegd). Er wordt volop her-, bij- en omgeschoold op alle nivo's, ook 1e graadsbevoegden moeten een pedagogisch didaktische bijscholing krijgen. Inspekteurs, direkteuren en "instrukteurs" (maestro demonstrador) krijgen dergelijke opleidingen. Methodes, leerplannen en leerprogramma's worden geschreven en boeken gedrukt en leermiddelen gemaakt. De opleidingsinstituten verzetten bovenmenselijke taken. Er gebeurt wat op onderwijsgebied.

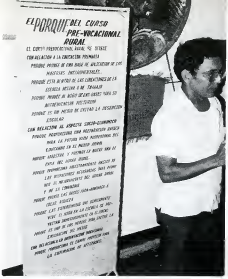
Enkele kanttekeningen

Bedrijvigheid, vitaliteit en energie zijn onmisbaar, vooral bij zo een essentieel gebeuren als het onderwijs. Zij zijn echter geen garanties voor wijsheid, inzicht in het onder-

wijsgebeuren. Gemis aan inzicht, doorzicht en wijsheid kan echter grote gevaren doen ontstaan en de basis zijn van het voorbijschieten van het hoofddoel van elke opvoeding en elk onderwijs n.l. gelijkheid en sociale rechtvaardigheid.
Het Venezolaans onderwijssysteem is qua ideologie, dus ook qua onderwijsstruktuur en vooral onderwijsinhoud een replica van het Amerikaans onderwijssysteem.
Stilzwijgend heeft men middels een struktuur en inhoud de kapitalistische waarden overgenomen, terwijl men expliciete onderwijs-ideologieën liever doodzwijgt. De Venezolaanse burger (student) mag niet tornen aan zijn grondvesten van "democracia i patria". Vandaar dat men zich liever bezighoudt met zuiver wetenschappelijke technische kennis, kunde en als onderwerpen voor zijn "socialisering" "patria i libertad" kiest.
Desalniettemin is het voor ons als onderwijskrachten op Aruba van bijzonder groot belang om vooral te leren van de innovatiestrategieën die men in Venezuela heeft toegepast bij de invoering van het nieuwe onderwijssysteem, vooral met het oog op mogelijke hervormingen binnen ons eigen onderwijssysteem. Door een wat gebrekkige opzet en voorlichting, was het echter moeilijk om de grote lijn in die innovatiestrategie te ontdekken. Eigenlijk werd pas op de voorlaatste dag, tijdens het bezoek aan het Instituto Universitario de Mejoramiento Profesional del Magisterio te Caracas een duidelijk beeld geschetst van het totale beleid en de planning tot invoering van het nieuwe onderwijssysteem, alsmede wat betreft het probleem van her-, om- en bijscholing van de diverse kategorieën leerkrachten.
Ofschoon de studiereis, volgens ons, dus beter had kunnen aanvangen met het bezoek aan bovenvermeld instituut, houden we hier evenwel toch de volgorde aan van de verschillende aktiviteiten tijdens de studieweek.

HET BEZOEK

Bij aankomst op het vliegveld werd de groep begroet door het hoofd van de afdeling buitenlandse betrekkingen van het Ministerie van Onderwijs en vervolgens "overgedragen" aan mej. Gertrudis Iglesias (van dezelfde afdeling), die voor de rest van de week als begeleidster van de groep zou fungeren. Per schoolbus werd het gezelschap vervolgens vervoerd naar de uiteindelijke verblijfplaats van de groep, het Centro de Capacitación Docente El Macaro te Turmero, niet ver van de stad Maracay.
Daar aangekomen werden we begroet door de heer Jose Arias, public-relationsman van het instituut. Volgde tot enige verbazing van de groep een opsplitsing van het gezelschap op basis van sexe en werden de vrouwen vervolgens naar hun huisvesting geleid, een 3 kilometer verder, in Turmero, gelegen gebouw, waar, naar later bleek, alle vrouwelijke bezoekers van El Macaro werden "opgeborgen" (Het Convent!), terwijl de mannen op het instituut zelf hun slaapplaatsen hadden. Een en ander is vermeldenswaard, omdat het wellicht een typering weergeeft van de orthodox-strenge sfeer die er heerste, hetgeen later ook tot uiting kwam in de onmogelijkheid om van het programma af te wijken.



Een bezoek aan de experimenteerschool te Guyabita





Op landbouw gerichte werkzaamheden



Overigens doet dit niets af aan de gastvrijheid die de groep in El Macaro heeft ondervonden.

El Macaro

El Macaro is, evenals het Instituto Universitario de Mejoramiento Profesional, een instituut waar onbevoegde leerkrachten hun bevoegdheid krijgen en waar bevoegde leerkrachten diverse her-, om- en bijscholingscursussen kunnen volgen, vooral met het oog op de invoering van de 9-klassige basisschool. Het instituut biedt plaats aan plm. 200 leerkrachten die met behoud van hun salaris, plus een beurs van de overheid, gedurende een periode die varieert van enkele dagen tot verschillende maanden, een cursus komen volgen. De cursisten zijn afkomstig uit het hele land. Ter verduidelijking dient vermeld te worden dat het aantal onbevoegde leerkrachten in het Venezolaanse onderwijs tot voor kort bijzonder groot was. Dit als gevolg van het grote gebrek aan leerkrachten waardoor men als noodmaatregel, zelfs aan mensen die slechts de basisschool af hadden, de mogelijkheid bood om voor de klas te gaan staan.
Voor het overige beschikt El Macaro over een grote kantine en schijnt de direktie, met elke machtswisseling op regeringsniveau, eveneens een metamorfose te ondergaan volgens het aloude "harmoniemodel". Politieke benoemingen op alle niveau's zijn ook daar niet vreemd.
Op de dag van aankomst, maandag 25 mei, kregen we 's middags nog een rondleiding langs de diverse gebouwen van het instituut, samen met een diavoorstelling en een toespraak van de direkteur, de heer Guttierez.

Dinsdag 26 mei

Het was dagelijks 6 uur opstaan geblazen om het "ontbijt" van 7 uur niet te hoeven missen, ofschoon het over het algemeen niet als een ramp werd ervaren het ontbijt over te slaan.
Deze dinsdagochtend zou vooral in beslag worden genomen door een bezoek aan de experimenteerschool Guyabita, een 9-jarige basisschool waar men volgens de principes van het nieuwe systeem werkte.
Nadat we bij aankomst een uiteenzetting hadden gekregen over de opzet van de school, volgde een rondleiding langs de klaslokalen en de "talleres" (werkplaatsen). De groep was onder de indruk van de goede en veelzijdige uitrusting van de school. Jongens en meisjes verrichten diverse werkzaamheden gezamenlijk zoals huishoudelijke arbeid, handwerken, metaalbewerking, houtbewerking, landbouw en tuinbouw. Vanaf het vierde leerjaar komen de leerlingen in aanmerking voor de praktische vakken die op deze school vooral op de landbouw gericht waren (escuela rural). De klassen bevatten 20 à 25 kinderen. Opgemerkt dient te worden dat mede door het kortstondige bezoek, geen goede indruk werd opgedaan omtrent de diverse sociale vaardigheden die men binnen de school nastreeft. Met name denken wij hierbij aan elementen als weerbaarheid, zelfredzaamheid, kritische instelling, besluitvaardigheid enz. Weliswaar is reeds voldaan aan één van de voorwaarden om tot dergelijke doelstellingen te komen d.m.v. een integratie van verschillende uiteenlopende praktische vakken, maar ten

aanzien van een meer essentiële voorwaarde ter bereiking van deze onderwijsdoelstellingen, n.l. de didaktiek, de te hanteren onderwijsvormen, zijn de nodige vraagtekens blijven bestaan. We hebben zelfs sterk de indruk gekregen dat men totaal niet aan deze doelstellingen werkt en men er eerder op uit is om, met handhaving en bevestiging van de bestaande normen en verhoudingen het potentieel aan gekwalificeerde arbeidskrachten uit te breiden om er, al naar gelang de behoefte van het land (en niet zo zeer van het kind), gebruik van te maken. Hier komen we later op terug.
Echter, ongeacht de doelstelling die men heeft t.a.v. het Venezolaanse onderwijs, dient benadrukt te worden dat men er, mede gezien deze school Guyabita, zich tot het uiterste voor inspant en dat men van overheidswege tenminste bézig is met het onderwijs.

Diezelfde middag werd een bezoek gebracht aan de werkplaats voor grafische kunst op het instituut El Macaro zelf. Hier ontwikkelt en vervaardigt men zelf leermiddelen (boeken) voor het onderwijs. Voor elke richting/vak heeft men een aparte redaktie-groep die zich bezighoudt met het samenstellen en redigeren van het materiaal. Niet alleen het verzamelen van de stof gebeurt hier, maar eveneens de opbouw ervan uit ontwikkelingspsychologisch en pedagogisch oogpunt. Zodra dit gedeelte is afgerond, gaat het materiaal naar een centrale afdeling, waar men zich bezighoudt (in samenwerking met de betrokken vakgroep-redaktie) met de illustraties en de opmaak. Vervolgens gaat het naar de offset-drukkerij die men daar heeft en welk procedé op zeer duidelijke wijze van a tot z aan de groep werd uitgelegd.

Dit bezoek is door de gehele groep als bijzonder interessant ervaren. Aan het slot van deze middag kwamen derhalve vanuit de groep veel verzoeken naar voren om nader geïnformeerd te worden door de redakties van de verschillende vakgroepen m.b.t. het ontwikkelen van methodes. Groot was echter de teleurstelling toen bleek dat dit alles grotendeels moest stranden t.g.v. ridikule formaliteiten.

Woensdag 27 mei

De bezoeken die voor de rest van de week werden afgelegd, m.u.v. het bezoek aan het Instituto Universitario de Mejoramiento Profesional del Magisterio in Caracas, stonden slechts marginaal in het kader van de nieuwe wetgeving op onderwijs. Dit vormde een verwarrende faktor, omdat het niet als zodanig werd aangegeven.
Zo werd deze woensdag een bezoek gebracht aan een soort Middelbare Technische Scool met ingebouwde L.T.S.: de Escuela Tecnica Industrial "Joaquin Avellan". De opleiding werkt nog volgens het oude systeem en duurt 6 jaar. Deze 6 jaar is verdeeld in 2 "cyclo's": 1. de cyclo basico (algemene oriëntering) en 2. de cyclo diversificado (specialisaties). De delegatie is op deze school bijzonder gastvrij ontvangen, hetgeen dan ook met een Arubaans vlaggetje werd beloond. Voor het overige was de uitstekende technische uitrusting van deze school wederom indrukwekkend.
Aansluitend op dit bezoek moest de afdeling Public-relations van El Macaro aan zijn trekken komen door een snel bezoek aan het dagblad El Siglo alwaar een zeer tevreden delegatie op de plaat werd gezet. Op deze dag werd ook nog een bezoek gebracht aan een kombinatie van een muziekschool en konservatorium. Dit is een instituut waar kinderen op zeer jeugdige leeftijd (plm. 6 jaar) aan muzikale vorming doen en zich in de loop der jaren specialiseren. Het instituut werd aan ons voorgesteld als een zeer sociale instelling waar rijk en arm, gezien de lage kontributie, toegang hadden. Van dit beeld bleef echter niet veel over toen in de piano-klas de vraag werd gesteld of het een voorwaarde was, wilde men de opleiding enigszins kunnen volgen, zelf een piano thuis te hebben. Toen dit bevestigend werd beantwoord werd er voorzichtig geïnformeerd naar de gemiddelde prijs van een piano. Het zal de lezer duidelijk zijn dat t.g.v. dit antwoord gelijk een grote kategorie potentiële leerlingen buiten de boot viel.

Donderdag 28 mei

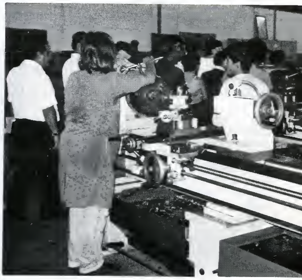
De donderdag werd voornamelijk in beslag genomen door een bezoek aan de Universidad Central de Venezuela, Facultad de Veterinaria. Wederom een interessant bezoek, waar diverse afdelingen werden bezocht zoals een operatiezaal voor kleine dieren, de zuivelafdeling en het natuur-historisch/anatomisch museum.
Tijdens het bezoek aan deze fakulteit waren de leuzen die overal op de gebouwen waren aangebracht opvallend. Het bleek dat er een nogal aktieve studentenbevolking huisde, die zich met name verzette tegen het door de overheid in stand gehouden tekort aan studieplaatsen voor bepaalde studierichtingen.

Vakbonden

Op deze dag (donderdag) werd door de vertegenwoordigers van de Simar tevens een gesprek gevoerd met de bestuurders van de Federacion Venezolana de Maestros van de staat Aragua. Uiteengezet werd hoe sinds juli 1980 twee vakbonden van leerkrachten onder dezelfde naam opereren. Biede vakbonden zijn gelieerd aan politieke stromingen. De vakbondsmensen waarmee wij spraken, vertegenwoordigden de Federacion die nauwe banden onderhoudt met de aan de macht zijnde partij COPEI. Reden voor de vertegenwoordigers van de Simar om enige terughoudendheid te betrachten, vooral toen bleek dat men totaal geen visie had ontwikkeld over het onderwijs en men zich slechts beperkte tot het behartigen van rechtspositionele belangen en zelfs daarbij de grootste omzichtigheid betrachtte, gezien het feit dat de bevriende partij aan de macht is
De andere Federacion blijkt meer sosiale en politieke groeperingen te omvatten en een progressiever programma te bezitten.
De bedoeling was om in de avond, tijdens een informele bijeenkomst, nader van gedachten te wisselen. Onze gesprekspartners zouden er dan tevens voor zorgen dat bij die gelegenheid personen van de concurrerende vakbond (!) aanwezig zouden zijn. Groot was echter de verontwaardiging toen, zonder enig bericht, niemand van de vakbond kwam opdagen die avond. Of dit te wijten is aan enkele duidelijke standpuntsbepalingen van



Bezoek aan de Escuela Tecnica Industrial "Joaquin Avellan", een soort middelbare technische school met een indrukwekkende technische uitrusting



de Simar-vertegenwoordigers, laten we hier in het midden. Feit blijft dat de fatsoensnormen ver zoek waren.

Voor het overige werd op deze donderdag 28 mei nog de Universidad Nacional Abierta bezocht. Dit is een opleidingsinstituut voor mensen die om de een of andere reden geen vakopleiding hebben kunnen volgen en hier, naast hun dagelijks werk, alsnog een diploma kunnen behalen. De kursus vindt voornamelijk plaats m.b.v. audivisiuele en schriftelijke middelen. De prgramma's zijn beperkt en gebaseerd op de behoeften van het land aan specifieke vakmensen!

Overigens is tevens een kortstondig bezoek gebracht aan een soort lerarenopleiding waar we slechts zeer globaal zijn geïnformeerd over de struktuur van de opleiding, maar die eveneens neerkomt op een splitsing in een cyclo en een cyclo diversificado.

Vrijdag 29 mei

Vertrek uit El Macaro. Na het ontbijt werden de koffers weer ingeladen en begon de terugreis naar Caracas. Allereerst werd daar het reeds genoemde Universitario de Mejoramiento Profesional del Magisterio bezocht. Dit is het centrale instituut voor her-, bij- en omscholing van de diverse kategorieen leerkrachten en hier werd eigenlijk pas voor het eerst een duidelijke uiteenzetting gegeven van de gehele struktuur en vernieuwingsgedachte achter het Venezolaans onderwijssysteem. Het was beter geweest indien de studiereis met dit laatste bezoek was begonnen. Hier werden strategieën uitgewerkt, plannen gemaakt en modellen ontworpen. Hier zat duidelijk het professionele kader. In het volgende nummer zullen we trachten een meer gedetailleerde uiteenzetting van dit instituut te verschaffen.
Na een goed verzorgd middagmaal in het instituut mocht de groep, tot afsluiting van deze week, in het ministerie van opvoeding nog een handje geven aan de vice-minister van onderwijs!

Mogelijke gebruiksvoorwaarde voor het Arubaanse onderwijs

Zoals reeds op verschillende plaatsen in het verslag naar voren is gekomen, zijn er nog vele vraagtekens die men kan stellen t.a.v. de ontwikkelingen binnen het Venezolaanse onderwijs. Vragen als wat is het doel, welke belangen wegen het zwaarst: die van het land of die van het kind? Wordt het kind ook werkelijk geleerd op alle niveau's van de samenleving te participeren en zich daarin kritisch en weerbaar op te stellen?
Hoe het ook zij, één ding is tijdens deze reis overduidelijk gebleken: de Venezolaanse overheid en de leerkrachten menen het ernstig met het onderwijs. Er zit onmiskenbaar beweging in het Venezolaanse onderwijs en de Nederlandse Antillen zouden vooral kunnen leren van de innovatiestrategieën en mechanismen die men daar ontwikkeld heeft om wat voor onderwijsvernieuwing dan ook door te voeren. Want dat het Antilliaanse i.c. Arubaanse onderwijs aan vernieuwing toe is, staat voor ieder weldenkend mens als een paal boven water.
We dienen echter zelf uit te maken in welke richting die vernieuwing moet op gaan en hoe we er een specifiek Antilliaanse/Arubaanse inhoud aan geven. De overheid dient in deze een (nog steeds ontbrekende) stimulerende taak uit te voeren.

Er bestaat misschien toch nog een lichtpuntje voor ons onderwijs. Tijdens een evaluatie-bijeenkomst met de delegatie, na afloop van deze studieweek, heeft de gedeputeerde van onderwijs, de heer Flanegin, reeds toegezegd mensen uit het onderwijsveld vrij te maken voor het vormen van commissies t.b.v. leerplanontwikkeling alsmede t.b.v. de ontwikkeling van een alternatief voor ons onderwijssysteem, dat meer aangepast zal dienen te zijn aan de realiteit van de Nederlandse Antillen in het algemeen en Aruba in het bijzonder. We hopen dat de heer Flanegin lang genoeg gedeputeerde zal blijven om hier ook daadwerkelijk gestalte aan te geven . . .



De Facultad de Veterinaria van de Universidad Central de Venezuela ←

→ Een gesprek met bestuurders van de vakbond van leerkrachten





Ontmoeting met de vice-minister van onderwijs



Versterking van de inwendige mens



De door het ministerie beschikbaar gestelde bus

Op de technische school "Joaquin Avellan"



Instituto de la Universidad de Mejoramiento



REISIMPRESSIES



Gedeputeerde Flanegin



Gyuabita



Gertrudis Iglesias

Jose Louis Arias heet de groep welkom



Guyabita





TA GOBIERNO TA POLUSHONA ARUBA?

Hopi biaha kaba Skol i Komunidat a mustra riba e polushon i sushedat inkreibel kual ta menasando Aruba mas i mas.
Nos no a hasi esaki for di punto di bista di turismo pero for di nos mesun sentido pa limpiesa i hygiena i voral for di nos respet pa nos naturalesa.
Kuanto biaha nos no mester tende di nos "mandatorionan" ku nos no mester tira sushi riba kaya pasó nos **turistanan** ta desaproba esei?
Kiko esaki kier men? Ku si turismo no tabata di e importante ei, nos por wel di sigi polushoná nos baranka? Aruba a perde su respet pa naturalesa i su sentido pa limpiesa i hygiena? Ta turistanan tin ku bin bisa nos pa tene e lugá limpi? Ta un muestra di hipokresia ora bo bin bisa bo pueblo ku ta pa nos turismo nos mester tene Aruba limpi!
Ta pa nos més nos tin ku tene Aruba limpi! Ta pa nos mes nos mester kuida nos naturalesa i ta pa nos propio salud nos mester evita ku p'aki p'aya e beltnan di sushi ta lanta.

Tokante e ultimo punto aki nos por a nota durante un keiru ront di Aruba ku TUR KAMINDA bo ta topa beltnan di sushi. Den besindario di kasnan pero tambe na luganan tras di lomba di Dios. Nos por a nota ku hopi di e beltnan ta kosisti di materialnan di konstrukshon. Dikon gobierno no ta tuma medidanan drastiko pa kombati esaki? No solamente e tin ku persiguí e kompanianan di konstrukshon ku sa benta nan materialnan gastá ilegalemente riba beltnan, pero tambe e por fasilita esnan ku tin di haber ku artikulonan grandi di tir'afo (manera esnan ku ta drecha kas) dor di pone kontainer grandi di sushi den kada bario. Di e manera ei bo ta evita ku hende ta bai lastra koi tir'afo den mondi komo ku nan no por bent'e den barí di sushi pa motibo di su grandura.

E sistema di kontainer ta hopi konosí den luganan "limpi" manera Merka, Hulanda i Alemania i esaki tambe por kombati e polushon ku ta tumando luga na Aruba. Naturalmente e kontainernan mester wordo buská regularmente dor di truknan di gobierno i ta net esaki ta algo ku nos ta duda pa e sigiente motibo.
Kiko t'e kaso? Fuera di e beltnan di materialnan di konstrukshon nos por ripara tambe ku ront di Aruba tin belt di sushi di kas. Den algun distrito kaminda nos a ripara e beltnan aki nos a bai papia ku e habitantenan i a bin sali na kla ku Aruba konose hopi lugá kaminda e truknan di sushi di DOW ta pasa solamente un bes den 3, 4 siman esta si nan ta pasa "at all". Ta pa motibo di esaki hopi hende ta haya nan mes obligá pa tira sushi den mondi komo ku e truknan di DOW no ta bin buska e sushi.
Den un kombersashon ku hendenan bon na altura na DOW a sali na kla ku DOW tin un kantidat di truk di sushi nobo ku no por wordo usá pa falta di shofernan. Ki ta e kaso?
Aunke DOW tin un lista largo di personanan ku ta kapas di kore truk, e B.C. di Aruba, aparentamente pa motibonan polítiko, no ta tene kuenta ku e konsehonan di parti di DOW i ta nombra nan mesun amigonan polítiko komo shofer na DOW. Despues di dos dia di trabou e personanan aki ta baha ku A.O. i bo'n ta wak nan mas, ku e resultado triste ku awor tin varios truk di sushi (nobo) ta para frustia na DOW mientras ku Aruba ta birando un belt di sushi. Sinembargo, loke ta duna nos e smak mas amargo den henter e asunto aki ta ku e pueblo di Aruba varios bes pa aña ta wordu traktá dor di aparishon na Tele-Aruba di un diputado ku lenga pisá, ku tin e kurashi di bin zundra e pueblo manera un "schoolmeester" frakasá tokante polushon di Aruba mientras ku e mester sa ku ta GOBIERNO MES indirektamente ta esun ku ta polushonando Aruba riba gran eskala komo ku nan ta nenga di bin ku un maneho drechi pa ku reinigingsdienst. Dor di nan nombrashonnan polítiko nan ta stroba un maneho efisiente na DOW, pa kual motibo hopi distrito aki na Aruba no ta mira un truk di sushi pasa durante mas ku un luna. Pa e motibo aki hopi hende por haya nan mes obligá di tira sushi den mondi.
Nos ta di akuerdo ku tur hende mester koperá pa hasi Aruba limpi, pero laga gobierno kuminsa pa duna un bon ehempel, promé ku polio dal nos tambe!

DIA DI ESTU
KLEUTERLE



Diasabra 23 di mei Simar a organisá un "mini-kongreso" pa e kleuterleidsternan di Aruba.
E motibo direkto p'esaki tabata e konsepto di ley pa enseñansa preparatorio, lokual (despues di 20 aña!) porfin nan ta bai trata den Staten.
E Komishon di Enseñansa di Staten a puntra Simar pa su remárkanan, punto di vista i sugeré nsianan tokante e konsepto aki i p'esei direktiva a haña ta bon pa tende e leidsternan mes, kendenan posiblemente tin ku traha ku e ley, promé.
E "mini-kongreso" aki, ku a worde tení na Colegio Arubano, a bira un eksito den tur sentido.
E asistensia tabata bon i e diskushonnan den grupo i tambe e diferente introdukshonnan tabata hopi fruktifero.
Un di e topikonan (ku no direktamente tin di haber ku e ley mes, pero tog ta di suma importansia pa un funkshonamento di "kleuteronderwijs") riba kual e leidsternan a diskutí bastante na e kongreso tabata: e diskriminashon di hende muher en general i di esnan kasá en partikular.
E topiko aki ta hañando mas i mas atenshon e delaster tempo i nos ta di opinion ku e desaroyo aki den nos komunidat ta di aplaudi.
Un otro punto ku a hala basta atenshon den e diskushonnan tabata e posishon ínfleksibel ku "inspektie" ta mustra tokante enseñansa preparatorio.
E "leidsternan" ta di opinion ku e infleksibilidat aki no ta pas "at all" pa ku e fenómeno "kleuteronderwijs" i ku e peliger ta eksisti ku esaki ainda lo worde empeorá dor di e ley ku ta bini.

Prome ku e diskushonnan den grupo a tuma lugar, 4 introdukshon a worde rení: un dor di diputado Flanegin; un dor di e presidente di Simar, Madonna Stephens; un dor di e direktora di e "Kleuterleidstersopleiding" ku ta Bernadine Richardson i despues Lydia Emerencia, docente den pedagogía na e "Kleuterleidstersopleiding" a tene su diskurso den kual el a aksentua mas tanto e instituto di entrenamento di kleuterleidsternan, su problemanan i posibilidatnan den futuro, tambe en konekshon ku e konsepto di ley.
Nos a skohe su diskurso pa publikashon p'asina e atenshon pa e problemanan den enseñansa preparatorio worde mas ampliá.

UN INTRODUKSHON

En general por bisa ku e desaroyo den e entrenamento di kleuterleidster ta worde influensia dor di desaroyonan den "kleuteronderwijs". Antes, e lokual nan tabata yama 'bewaarschool', tabatin pa mayoria parti un tarea sosial; esta di tene e chikitonan bezig, tanten ku e mayornan ta traha of pasobra no por wantanan henter dia na kas. Mas i mas a bin e desaroyo den pensamento ku mester tambe forma i desaroyá e mucha sistematikamente; anke e tarea sosial a keda.
Hunto ku e proseso aki a bini tambe un diskushon enorme ta kua aspekto di desaroyo mester haña mas atenshon: e aspekto sosial-emoshonal of e aspekto intelektual.
Kon ku bai bin, hunto ku esaki a bin un kambio tambe, gradualmente, den e entrenamento di e leidsternan.



Mientras ku prome ku 1935 no tabata eksihi legalmente ningun klase di diploma di e leidster, e situashon a bin kambia ku awor nos konose un entrenamento di 3 aña pa akte A i un aña mas pa akte B.

Remarkable ta ku den e desaroyo aki nos ta wak tambe ku, mientras ku den kuminsamento e entrenamento tabata mas orienta riba e situashon lokal (eksamen propio den Papiamento), hunto ku e esfuersonan pa hisa e nivel di e entrenamento, a bin tambe e 'koppeling' na e eksamen di Hulanda i ku e Hulandes a worde aksentua. Aparentemente aki tambe e paso aki a worde konsidera komo un garantia pa un nivel deseabel. Na mesun momento e desaroyo aki a nifika un deskonekshon di e situashon lokal.



DIO DI NOS
DSTERNAN

E SITUASHON AKTUAL DI INSTITUTO DI ENTRENAMENTO

En general mi lo kier bisa ku un instituto di entrenamento tin 3 tarea:
1) produsi hende ku por funkshona den e oraktika di kleuteronderwijs aktual;
2) forma hende ku lo ta kapas pa pas den kambionan ku lo por bin mañan den e enseñansa aki;
3) forma hende ku lo por duna un empuhe na kambionan i inovashon den e enseñansa aki.

Den lus di e tres tareanan aki e instituto ta purba di entrena su estudiantenan. Meta general di e entrenamento ta: forma hende ku tin e *saber,* e *abilidatnan* i e *atitut* pa por guia i yuda e *kleuter Antiano den su desaroyo total.*
Konkretisando e puntonan aki:
Saber: aki nos ta pensa den prome luga na un vista profundo den e desaroyo siholo-giko di un mucha i lokual ta tipiko den e diferente fasenan di desaroyo di e mucha. Tambe sa e diferente prinsipionan didaktiko general i en espesial esnan ku lo tin ku prevalese den formashon i desaroyo di un kleuter (e.o. siña dor di wega, siña dor di ekperiensia). I natural tambe ideanan peda-gogiko en general.
Abilidat: ku e leidster lo mester por tradusi e teorianan aki den praktika, di tal manera ku e por krea of yuda krea situashonnan den kua e mucha por desaroya su mes mas miho posibel.

Atitut: desaroyá serka e leidster un interes real den e mucha ku e lo haña su dilanti, ku un respet pa loke ta di dje i ku motivashon pa hasi e esfuersonan maksimal pa yuda e mucha den su desaroyo. Tambe e motiva-shon pa, komo leidster, para of bira abierto pa ideanan nobo i sigi desaroyá su mes.

Kleuter Arubiano: esaki ta nifika ku kada momento ku nos papia di e kleuter, nos mester kiermen e kleuter aki na Aruba (anke ku tín diferensia entre kleuternan Arubiano). Ku esaki nos kiermen e kleuter aki na Aruba, ku sú eksperensianan, sú ambiente, sú kultura, sú mundo.
Ta e karakteristikonan aki di e mucha lo mester determina ta kiko lo mester ta nos saber, nos atitut i nos abilidatnan.
Desaroyo total: e leidster lo mester por yuda e mucha/kleuter desaroya su mes riba *tur* tereno; tantu sosial-emoshonal, senso-motoriko i intelektual.
Si esakinan ta lokual e instituto tin komo meta, nos lo tin ku wak kon aleu e ta logra di realisa tur esaki.

RELASHON KU "PRAKTIJK"

Tur tipo di edukashon vokashonal tin pro-blema riba e tereno aki. Aki na Aruba nos tin algun punto spesífiko ku ta hasi e reali-sashon di e tarea aki mucho mas difisil:
a) e echo ku nos eksamen te ainda ta bini foi Hulanda. Eksamennan ku ta trata kleuteronderwijs Hulandes i e kleuter Hulandes. E eksamennan aki ta limita nos funkshonamento, ya ku nan influensia ta demasiado grandi;

b) e echo ku nos ta forsa pa usa Hulandes komo lenga vehikulo den e entrenamento, mientras ku kleuteronderwijs ta sosode na Papiamento;

c) nos falta di material pa desaroyo Arubi-ano/Antiano; material ku ta basá riba e mundo di eksperiensia di e mucha Arubiano.



Banda di e tres puntonan aki tin ku pensa riba e siguiente puntonan mas fundamental, e.o.:
d) nos instituto no ta disponi di un analisis total i fundá di *tur* e problemanan (chikito i grandi) den e kleuteronderwijs aktual;
e) no tin, segun mi, un bista komun i fundá riba investigashon sistematiko pa ku desaroyo di e mucha Antiano. P.E.: nos kier yuda e kleuter den su desaroyo di idioma. Ta delaster tempo numa a bin investiga-shonnan ku ta purba di duna mas klaridat di na kua manera e mucha ta desaroyá su Papiamento. →

Nos tin awor e.o. un 'basiswoordenlijst', tin mas analisis ta worde hasi, pero nos falta mas informashon.
Nos falta tambe mas informashon fundá riba e tereno di desaroyo sosial-emoshonal di e kleuter Arubiano. E saber ku nos tin te awor ta insufisiente pa basa henter un enseñansa ariba. Tambe nos falta mas bista riba diferensianan entre esun kleuter Arubiano i e otro kleuter Arubiano. (Tin ku remarka ku e falta di informashon foi investigashon ta remarkabel riba tur nivel den nos enseñansa);
f) falta, den mi vista, di metanan *eksplisitá* i *komun* pa kleuteronderwijs. Esaki tin tambe komo konsekuensia: hopi diferensia entre e trabou di e skolnan. (Esaki tambe ta aparentemente un fayo riba tur nivel di enseñansa);
g) banda di tur e problemanan menshona aki riba, i enforsá dor di e problemanan aki, den e instituto nos tin di haber tambe ku problemanan interno. Problemanan pa organisa nos entrenamento mas efisiente, pa duna debida atenshon na e entrenamento praktiko (abilidat) i pa hasi e 'gap' entre teoria i praktika mas smal posibel; pa traha mas efikas en general. E instituto lo tin ku trese a korto plaso mehorashon den tur esaki.
Konkluyendo: tin mucho problema ku ta hasi ku nos no ta logra pa realisa e tarea aki manera nos lo a desea. Punto di salida den nos entrenamento te ainda ta mucho poko e situashon lokal i e kleuter Arubiano.
Un efekto negatibo di henter e echo aki ta tambe ku ta difisil pa desaroya un interes i motivashon serka e studiantenan, ya ku nan tá ripara e 'gap' grandi entre e praktika i lokual nan ta haña na entrenamento na e instituto.

KAMBIONAN?

E konsepto di ley riba kleuteronderwijs no ta ofrese mucho posibilidat pa kambia, ya ku e ta atrasá kaba. Banda di esei no tin ningun esfuerso pa regla e ley di entrenamento di tal manera ku ta bin mas posibilidat pa 'sluit aan' na e situashon aktual. Esaki ta un seña di e poko interes ku ta eksisti serka esnan ku tin e maneho di enseñansa na nan enkargo.

Lo tin ku menshona un punto apart, den kua nos ta ripara problema. Esta: ku mi tin e impreshon ku den e praktika di kleuteronderwijs tin momentonan unda ta hopi kla ku tin un orientashon mucho eenzijdig; esta ku tóg, te ainda, e desaroyo intelektual ta worde neglisha, na fabor di desayoro sosial i emoshonal (lokual ta hasi e 'kloof' entre B.O. i K.O. mas grandi ku e ta kaba). Di otro banda ta parse na otro momentonan ku e desaroyo intelektual tá worde hasi, di tal manera ku di ripiente na un sierto momento ta kuminsa 'bombardia' e kleuternan mayó ku lesamento, skirbimento, etc., mientras ku e kondishonnan pa hasi tal operashon aki no tei. Abilidatnan pa lesa, skirbi i rék no ta bin kai foi shelu, pero nan ta sali foi di kondishonnan general i spesífiko ku mester ta bon, pero bon ankra serka e mucha.
En konekshon ku esaki lo por konklui ku e opleiding lo por a faya aki, anke ku tin ku remarka imediatamente ku e *sistema* di dos tipo di skol, K.O. i B.O., ku tin un diferensia di dia i anochi, ta e kausa fundamental di e



problema, i ta kondusi tambe na lokual mi a kaba di deskribi.
Pa ilustra esaki: Nos sa ku den e delaster aña e mucha ta worde hoga bou di 'speelwekbladen'; e mucha lo mester por hendel nan, mientras ku esaki no ta kuadra ku e desaroyo normal di e mucha.

Tambe nos ta ripara, ku hunto ku esei ta bai tambe un introdukshon mucho diripiente di e ambiente di lagere school den e kleuterschool, esta: sinta apart, traha bo só (no mag di 'kijk af'), tene e mucha 'strak' na tempo, etc., lokual hopi biaha tambe ta un interupshon hopi abrupto di e formanan di traha i di kontakto ku otro hende ku e mucha a desaroyá te e ora ei.

Pa loke ta trata e puntonan 'antisipa riba kambionan' i 'stimula kambionan': pa di prome: no tin mucho kambionan na kaminda. Nos ta haña awor un konsepto di ley nos dilanti ku ta neglisha totalmente e desaroyonan ku ta tumando lugar mundialmente riba e tereno di kleuteronderwijs, esta, e.o. e integrashon di K.O. i B.O. I no ta mustra ku tin intentonan pa bin ku inovashon di e entrenamento mes.

Ta bira difisil pa antisipa, si bo no sa riba kiko bo lo tin ku antisipa eksaktamente.
E instituto lo por stimula kambionan; e.o. dor di informa e studiante alomenos di sierto problema den e praktika aktual ku nos ta signalá; dor di purba di optimalisá e entrenamento den lus di ideanan nobo riba tereno di formashon di un kleuter; i dor di purba di realisa e motivashon pa solushoná problema.
Tin ku remarka ku, anke nos ta duda ku tin un maneho real pa ku kleuteronderwijs (riba henter tereno di enseñansa falta maneho); unda ku tín maneho mes, tin mucho poko kontakto entre instituto di entrenamento i esnan ku ta trahando riba e maneho.
Pues, ta mustra bon kla ku e instituto di entrenamento tin su problemanan, interno i eksterno, ku ta limita su funkshonamento i e realisashon di su meta hopi.

FUTURO . . .

Al fin un nota tokante futuro di e instituto aki. Ultimo tempo tin hopi kos ta worde bisá enkuanto di seramento definitibo di su portanan, ya ku nos lo tin mester di mas

kleuterleidsternan.
T'asina ku pa otro aña eskolar p.e. sigur no lo start ku un 1e klas.
Algun remarke:
I) Te ainda e datonan riba e kantidat di kleuterleidster ku ta traha awor, i si tin di mas, no ta basá riba bon investigason sifras ofisial ta falta. Pero, si tin 'overschot' mes; nos lo tin di papia e ora ei di *schijnoverschot.*
Nos tin e sigiente motibonan p'esaki: te ainda e klasnan ta mucho grandi (klassedeler) i den praktika nos ta wak e situashon absurdo, ku na un skol bo ta haña un klas ku 40 mucha (bou di un leidster; imaginabo ta ki konsekuensia esaki tin pa e guia i yudansa di e muchanan), i un poko mas leu nos por topa un skol ku no mas ku 11 mucha den un klas. Un dia e leidster di e 11 mucha tin ku sali; pero si bo wak bon ta kiko ta deseabel den lus di un bon formashon di un kleuter, unda tin mas garantia, mas atenshon individual?

Anto no mester di 2, pero alomenos 3 leidster pa por 'cover' e grupo di 40 aki.
Pues: si bin un miho partishon, i si (i mestér) baha e 'klassedeler', anto mi ta duda si tin ainda di mas kleuterleidsternan.
Un otro punto ta ku aktualmente e kabesantenan di un kleuterschool no tin oranan ambulant, ku e lo por dedika na un miho organisashon i kordinashon den su skol; i pa por stimula sierto kambionan. E kabesante ta un 'full-time kracht', lokual ta nifika den e skolnan grandi: óf un overbelasting di su persona, óf un neglishamento di su klas i/of e skol.
Ku otro palabra: ora ta konta kantidat di kleuterleidsternan te ainda nos ta sali foi di e situashon aktual ku asina mes no ta kuadra ku pensamentonan nobo.
Si no wak esaki debidamente, mi tin miedo ku seramento di e instituto lo por demostra di tin mas efektonan negatibo pa e enseñansa aki, mas ku hopi hende lo pensa.
Aki tin ku remarka imediatamente ku e echo absurdo ku un muhé kasá ta perde su trabou, ora ku tin otro pa remplasé, ta hasi henter e asunto mas difisil.
Rabia, konkurensia i insiguridat hopi biaha ta resulta den poko entusiasmo pa guia nos studiantenan.
Tokante di esaki lo mi kier a mustra riba tur e 'peuterschooltjes' ku ta worde lanta ultimo tempo, hopi biaha dor di hende ku no sa kon pa anda ku mucha (peuter) i no a yega di tende nunka di prinsipionan didaktiko, psigologiko i pedegogiko. Aki tambe: si gobierno lo disidi di legalisa e skolnan aki i eksihi un 'bevoegdheid', tin un tereno amplio pa yena.
II) E guiamento di e hendenan ku ta traha awor aki (zittende krachten). P.D.B. ta hasi parti di e trabou aki, pero pakiko e instituto di entrenamento no lo por kopera den esaki?
III) En bista di e integrashon di e dos skolnan B.O. i K.O., lo ta diskutabel pa sera porta di e opleiding awor, mientras mañan nos lo mester di un opleiding ku por karga esaki, pues: unda e eksperiensia di 'kleutermethodiek' i '-didaktiek' ta presente.
Ya di '71 kaba aki na Antias ta biba e idea: te ainda nada.
Nos tin un kaminda largo pa bai, pero e problemanan tá solushonabel. Nos a mustra en todo kaso e interés: esaki ta e kondishon klave.
Te asina leu e diskurso di Lydia Emerencia riba e dia di estudio di e kleuterleidsternan.

PAPIAMENTO:

Op 4, 5 en 6 juni werd op Curacao een Linguïstisch Kongres gehouden, georganiseerd door het Instituto pa Promoshon i Estudio di Papiamento (IPEP) en de Universiteit van de Nederlandse Antillen. Het was een goed bezocht kongres, hoewel de deelname van Arubaanse zijde vrij pover was (plm. 15 personen).
Er werden papers gepresenteerd door Antilliaanse en Buitenlandse linguïsten. Onder het motto: "Spiritunan di ayera, duendenan di mañan", hield Luis Daal een vurig pleidooi voor het doen herleven van in onbruik geraakte papiamentse woorden en uitdrukkingen. Hij waarschuwde tegen het nodeloos lenen van woorden uit vreemde talen, vooral uit 't Spaans.



We staan nu op een kruispunt van wegen, aldus Daal, en moeten zeer bewust kiezen welke kant we nu op willen: werkeloos toezien dat het Papiamento steeds meer wordt afgebroken of op planmatige wijze de uitgroei van de taal stimuleren.
De inleiding van Roger Anderson een Amerikaans linguïst, ging over een onderzoek dat hij had verricht naar het verschillend gebruik van enkele papiamentse woorden. Het geheel was nogal oppervlakkig, maar het zou de moeite waard zijn als lokale linguïsten een diepgaande studie over dit gegeven zouden doen.
Mevrouw Prins-Winkel gaf een historisch overzicht van de wijze waarop het papiamento stelselmatig uit het onderwijs geweerd is en de problemen die hieruit zijn voortgevloeid.
Maria del Carmen Valeriano sprak over "The linguistic aspects of reading". Ze zei o.m. dat het kind de semantische en syntactische processen van de eigen taal goed moet beheersen voordat het een vreemde taal kan aanleren. Voorts was ze van mening dat het leren van de vreemde taal zo vroeg mogelijk moet beginnen.
Leerkrachten die de kinderen in de aanvangsklassen moeten leren lezen, moeten didaktisch goed geschoold zijn en een uitgebreide kennis hebben van hun eigen taal.
Er ontstond naar aanleiding van de paper van mevrouw Valeriano enige verwarring in de zaal, maar het e.e.a. werd opgehelderd toen bleek dat zij was uitgegaan van de situatie in Peru, waar de kinderen die Quechua spreken het Spaans moeten leren.
Enrique Muller verklaarde dat het gebruik van het Papiamento in het Onderwijs een "must" is. Hij ziet als een van de voornaamste doelstellingen van het taalonderwijs het kind te leren leven in de eigen gemeenschap. De taal als kommunikatiemiddel moet bovendien binnen de school funktioneren. Dit is alleen mogelijk als het papiamento de instruktietaal van het onderwijs wordt.
Op de laatste dag werden er drie papers gepresenteerd. Raul Römer hield een zeer interessante inleiding over het totale aspekt van het Papiamento.
Ramon Todd Dandaré sprak over "Papiamento: adelanto of retraso". Hij gaf een kort overzicht van de kranten die in de loop der jaren op de Nederlandse Antillen verschenen zijn. Hij konstateerde tevens een toename van het aantal dagbladen, tijdschriften enz. in de volkstaal. Todd uitte felle kritiek op de wijze waarop het Papiamento in de verschillende persmedia gebruikt of beter gezegd verminkt werd.
De laatste inleider Silvio Jonis hield een exposé over het gebruik van het bijvoeglijk naamwoord in het Papiamento.
Al met al was het een interessant en leerzaam kongres, dat bij deze deelneemster in ieder geval een zeer onbevredigend gevoel achterliet. Enerzijds is het na dit kongres en andere soortgelijke kongressen duidelijk geworden dat er mensen zijn die zich ernstig bezig houden met de bestudering van het Papiamento, anderzijds gebeurt er niets en ik denk hierbij vooral aan de beslissingen die er t.a.v. het onderwijs genomen moeten worden.
Uit de openingsrede van minister Veeris kunnen we opmaken dat er enig schot in de zaak komt: dit jaar nog zullen de Staten zich uitspreken over een officiële spelling. Gelukkig maar!
Overigens vraag ik mij af waarom er nog geen taalinstituut is aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen.
Zo'n instituut is m.i. hoogst noodzakelijk en zou zich bijv. moeten bezig houden met research, o.m. ten behoeve van het onderwijs en het organiseren van kursussen (summer-courses b.v.) voor leerkrachten, journalisten enz.
Tenslotte moet het mij van het hart dat van Arubaanse zijde de deelname aan dit soort kongressen en hun inbreng erg gering is. Het is opvallend dat personen die zich opwerpen als experts op het gebied van het Arubaanse Papiamento, kongressen die het Papiamento als onderwerp hebben angstvallig vermijden, terwijl het juist erg zinvol zou zijn als zij hun ideeën en standpunten voor een breed forum zouden presenteren en verdedigen. Ook onze lokale linguïsten gaan niet geheel vrijuit. De meesten van hen zijn blijkbaar in een diepe winterslaap verzonken en laten de boel de boel, terwijl ondertussen de afbrokkeling en verminking van het Papiamento rustig doorgaan.

DE ZAAK M. DE G.-R.

DE FEITEN

Al tijdens de Simar-prikacties, die in het kader van de MTS-staking gehouden werden, ontving het Simarlid M. de G.-R., in het vervolg van dit epistel aangeduid door M., een rondschrijven van de VPCOA (Vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs op Aruba), waarin werd medegedeeld dat bij een eventuele deelname aan de akties de daaruitvoortvloeiende gevolgen voor rekening van de werknemer zouden komen. De hoofden en direkteuren van de onder de VPCOA ressorterende scholen hadden opdracht gekregen een en ander te controleren en door te geven. Deze brief was gedateerd 5 februari 1981. Twee weken later ontving M. opnieuw een brief van voornoemd schoolbestuur, waarin zij erop werd gewezen in strijd te handelen met de akte van instruktie behorend bij de aan haar uitgereikte akte van benoeming als zij zou besluiten aan de Simaracties deel te nemen. Het schoolbestuur stelde, dat zij in dat geval contractbreuk zou plegen. M. diende zich dit terdege te realiseren!
Voor de lezer is het goed te vermelden dat M. reeds 17 jaar bij de VPCOA in dienst is en te boek staat als een uitstekende leerkracht.
Op dinsdag 3 maart 1981 roept de Simar een algemene staking uit, die na een buitengewoon succesvol verloop eindigt met het tekenen van een eindprotocol op zondag 8 maart. Als rechtgeaard vakbondslid participeert M. in deze staking. De VPCOA neemt maatregelen. Op de akte van benoeming wordt door de administrateur de volgende aantekening gemaakt: "ontkracht door niet naleven van de Akte van Instruktie met ingang van 17 februari 1981 en niet meer op het werk verschenen d.d. 3 maart 1981", waarna het schoolbestuur eenzijdig overgaat tot het uitreiken van een nieuwe akte van benoeming ingaande 9 maart 1981. Volgens het schoolbestuur was het niet nodig dat M. dit document ondertekende(!). M. reageert onmiddellijk door te stellen, dat het door de Simar getekende protocol ook door de VPCOA gerespekteerd dient te worden. Zij beschouwt de oorspronkelijke akte van benoeming nog steeds van kracht en verzoekt het schoolbestuur deze blunder te herstellen door de tweede akte van benoeming terug te nemen. Uit protest heeft zij de nieuwe akte dan ook geretourneerd. Het schoolbestuur stelt zich keihard op en geeft hieraan geen gehoor. Zij blijft de mening toegedaan dat de nieuwe akte eenzijdig kan geschieden en de handtekening van M. niet nodig is.
Verbolgen over deze behandeling protesteert M., gesteund door de Simar, bij de Commissie van Beroep, die zij verzoekt het schoolbestuur te sommeren de nieuwe akte van benoeming in te trekken. In de toelichting op dit verzoek vraagt zij zich af hoe het mogelijk is dat een schoolbestuur een akte van benoeming eenzijdig ongeldig kan verklaren, enkel en alleen vanwege het feit dat de betreffende leerkracht deelneemt aan een algemene staking van de enige erkende Onderwijsvakbond op Aruba.

COMMISSIE VAN BEROEP

Op 7 mei 1981 wordt M. uitgenodigd door de Beroepscommissie voor een besloten bijeenkomst in de lerarenkamer van het John Wesley College. Ook zouden daarbij enkele vertegenwoordigers van het schoolbestuur aanwezig zijn. M. deelt de Commissie mede gaarne te willen verschijnen, terzijde gestaan door haar adviseurs, maar bezwaren te hebben tegen de aanwezigheid van VPCOA-exponenten en de plaats van samenkomst. Zij beschouwt deze fase als een soort hoger beroep, waarbij in eerste instantie geen plaats is voor de VPCOA. De Commissie van Beroep verzoekt vervolgens om enig uitstel, om tenslotte mede te delen dat de bijeenkomst het karakter zal dragen van een hoorzitting, waarbij beide partijen, zonder adviseurs, aanwezig zouden zijn. Verder was de Commissie van mening dat zij de plaats van samenkomst kon vaststellen. De hoorzitting vond uiteindelijk plaats op dinsdag 19 mei 1981 in het Wesley College.

UITSPRAAK

Ondanks het feit dat de Commissie van Beroep zich niet ontvankelijk verklaarde met betrekking tot het verzoek van M., komen in de overwegingen van de Commissie een aantal aspekten naar voren waaruit de conclusie getrokken kan worden dat het schoolbestuur haar boekje te buiten is gegaan en inderdaad niets anders kan doen dan de aantekening op de oorspronkelijke akte van benoeming uit te wissen en de tweede akte in te trekken. Enkele van de overwegingen zijn letterlijk:
— dat het bestuur feitelijk het dienstverband met M. niet heeft verbroken door haar na het einde van de staking niet te schorsen of haar om dringende redenen te ontslaan, maar haar toegestaan heeft de lessen normaal te hervatten, waardoor het bestuur er ten onrechte van uitgaat dat door het niet naleven van de akte van benoeming, de daarin vervatte overeenkomst is teniet gedaan;
— dat speciaal de handtekening van M. vereist is, zoals dit in de akte van benoeming vermeld staat om aan te duiden dat zij de benoeming aanvaard en de akte van instruktie zal naleven;
— dat de geldigheid van een akte van benoeming derhalve, zoals ook vastgelegd is in Artikel 49 van de Landsverordening Voortgezet Onderwijs (P.B. 1979, No. 29), afhan-



Een beroering in het onderwijs treft ook de schoolbesturen, ook al zijn er geen problemen met de schoolbesturen.

VERSUS V.P.C.O.A.

kelijk is van de ondertekening van het bestuur en de benoemde (M.);
— dat ter zitting gebleken is dat M. de akte van benoeming, althans een copie daarvan van 20 juni 1980, ondertekend door beide partijen, nog in haar bezit heeft en de (gewraakte) akte van benoeming van 9 maart 1981 niet heeft ondertekend;
— dat het door het VPCOA-bestuur van een aantekening voorzien van de akte van benoeming van 20 juni 1980, zonder dat M. zich met de inhoud daarvan akkoord heeft verklaard alsmede het aan M. overhandigen van een akte van benoeming d.d. 9 maart 1981, zonder M. te verzoeken deze akte van benoeming te ondertekenen, geen enkele rechtsgevolgen hebben en daarom niet beschouwd kunnen worden als een aan M. opgelegde disciplinaire straf, die de commissie bevoegd zou zijn op haar merites te beoordelen.
Vooral de laatste overweging deed de Commissie van Beroep besluiten geen direkte uitspraak te doen. De handelwijze van het Schoolbestuur heeft immers geen enkel rechtsgevolg! Dit neemt natuurlijk niet weg dat de zaak hiermee is afgedaan. M. heeft intussen de VPCOA middels een schrijven verzocht het door de Commissie van Beroep gestelde ter harte te nemen en de hele zaak alsnog in het reine te brengen. Afhankelijk van het antwoord van het schoolbestuur zal bezien worden of M. nadere stappen zal moeten ondernemen of niet.

COMMENTAAR

Het meest verbazingwekkende in deze kwestie is wel de, op zijn zachtst gezegd, onzorgvuldige houding van het VCPOA-bestuur. Reeds bij het intimidatie-rondschrijven van februari jl. rijst de vraag of deze vereniging haar plaats in de Arubaanse onderwijswereld waard is. Natuurlijk staan wij achter het principe van vrijheid van onderwijs, zoals dat ook verankerd is in de Staatsregeling van de Nederlandse Antillen, maar dat wil nog niet zeggen, dat men zich dan van alles kan permitteren en de ogen kan sluiten voor hetgeen zich rondom hen op Aruba afspeelt. Elk schoolbestuur dient zich



Onderwijswoelingen begin '81.
De Simar vergadert.



op te stellen op een manier waaruit maatschappelijke betrokkenheid blijkt.
Een beroering in het onderwijs treft ook een schoolbestuur. Het getuigt dan ook van weinig begrip als de VPCOA zich tijdens de Simar-acties terugtrekt in een ivoren toren en allerlei maatregelen denkt te nemen, die van elke realiteitszin verstoken zijn. Natuurlijk waren er tijdens de afgelopen acties geen problemen met het VPCOA. Het was een conflict tussen de Simar en het Bestuurscollege. En precies zoals dat in 1971 en 1975 het geval was, mag men dan verwachten dat een schoolbestuur dat inziet en accepteert. De VPCOA heeft dat in dit geval nagelaten. Van de ruim 400 actievoerende leerkrachten is alleen M., notabene één van de "oudste" werknemers van deze vereniging, op de hierboven beschreven wijze behandeld.
Een ander aspekt in deze zaak is de rol die de administrateur van de VPCOA in het geheel heeft gespeeld. Wat heeft hem ertoe bewogen als een haantje de voorste allerlei voorzieningen te treffen, zonder daarover eerst rustig na te denken en na te gaan wat de onderwijswoelingen gedurende de eerste maanden van dit jaar in feite inhielden? Bovendien rijst de vraag of deze administrateur wel als zodanig kan handelen: hij is immers praktiserend hoofd ener school? Artikel 47 van de Landsverordening Voortgezet Onderwijs verbiedt elke bemoeienis van een direktielid met direkte bestuursactiviteiten, laat staan dat een direkteur als administrateur van zijn eigen schoolbestuur aangesteld kan zijn. Dit kan tot zeer ongewenste situaties leiden. Het zal het VPCOA-bestuur, mede door deze zaak, duidelijk moeten zijn dat aan deze relatie onmiddellijk een einde dient te komen.

Verder is bij deze zaak gebleken dat de VPCOA onzuiver heeft gehandeld bij het instellen van de Commissie van Beroep. Volgens artikel 51 van de eerder genoemde Landsverordening dient een dergelijke commissie te bestaan uit 5 leden. Twee leden worden gekozen door het schoolbestuur, twee leden door het personeel van de VPCOA, waarna deze 4 leden een vijfde lid als voorzitter kiezen. In de huidige Commissie van Beroep zijn de beide leden, die door het personeel gekozen hadden moeten worden, echter ook door het VPCOA-bestuur aangewezen! Ook dit is onaanvaardbaar. Opmerkelijk is hierbij dat alle leden van deze Commissie van Beroep behoren tot het management van de Lago. De samenstelling is dus zeer eenzijdig. Naar onze mening dient een Commissie van Beroep te bestaan uit mensen afkomstig uit verschillende lagen van onze gemeenschap en niet alleen uit employees van een multinational op de oostpunt van ons eiland.
Ook ten aanzien van deze laatste punten verwachten wij dat de VPCOA orde op zaken stelt en in elk geval bij het opnieuw benoemen van de Commissieleden de wettelijk geëiste procedure zal volgen.
Tenslotte spreken wij de hoop uit dat de VPCOA van deze zaak heeft geleerd en in de toekomst zal trachten een verantwoordelijke, op de Arubaanse gemeenschap gerichte, houding aan te nemen.

EDUKASHON KOPERATIVA

Dia 19 i 20 di september 1980 Centro Catechetico a organisá un "week-end" di estudio titulá: "Christo encarna" pa tur maestronan di skol Katoliko bou gia di Pader Römer. Den e "week-end" aki a keda formá un grupo di trabou pa elaborá ariba "Edukashon Koperativa" na skol.

Kiko ta un koperativa?

Un koperativa ta un forma di organisashon den kual personanan ta asosia boluntariamente komo hende ariba un base di igualdat pa promove interesnan ekonomiko di nan mes i pa yega na un mehorashon sosial.

Aktualmente tin dos sistema ta dirigi bida ekonomiko, esta:

— e sistema ekonomiko kapitalista,
— e sistema ekonomiko sosialista.

Den e sistema koperativa nos ta pone enfasis riba e balor grandi di koperashon, pero koperashon den plena libertat, koperashon a sabiendas un koperashon konsiente. Personanan ku yega na un mente koperativista lo aksepta e prinsipio di "edukashon kontinuo" sin ningun problema. Ta solamente pa medio di edukashon kontinuo un persona ta bira kapas di ehersé otro prinsipio di koperativismo; esta esun di kontrol demokratiko.

Pa ehersé kontrol demokratiko un hende mester tin sierto saber, konosemento pa e por:

— aktua sin impone sierto kaprichonan;
— yuda un hende aktua ku sentido di igualdat i union.

Ki klase di koperativanan tin?

Mes tantu aktividat ekonomiko ku por tin pa hende kubri nan nesesidat, mes tanto koperativa por tin, p.e.:

1. Koperativa di Spar i Kredito of "Credit Union".

E ta provee den un nesesidat basiko di hendenan esta spar i haña kredito na interes limitá.

2. Koperativa di produkshon.

Ta krea trabou; entrada pa miembronan. Miembronan — ta e trahadonan — ta forma e kapital, ta hasi e trabou i ta doño di e koperativa.

3. Koperativa di konsumo.

Hende ta uni pa kumpra i bende artikulonan di konsumo mas barata i nan mes ta doño di e koperativa i tur benefisionan ta bai pa nan mes.

4. Tin hopi otro klase mas, e.o.:

Kop. di aseguro, kop. di merkado, kop. di transporte, kop. di konstrukshon, ets.



Foto's gemaakt tijdens een bijeenkomst in de Mater Dei huishoudschool.

Tin seis (6) prinsipio koperativa i nan ta forma e base di e filosofía koperativa. E prinsipionan aki a wordu formula pa guia e empresa koperativa.

Aliansa koperativa internashonal a aproba e seis (6) prinsipionan den su reunion na 1966 na Geneva (Suisa).

1. Admishon liber.

Tur hende ta liber pa drenta un koperativa si e kier i pa sali si e kier. Ningun hende no por wordu forsa pa drenta of sali. Ningun hende no por wordu deskrimina pa motibo di su koló, rasa, religion of konvikshon politiko.

2. Kontrol demokratiko.

Den un koperativa kada miembro tin un voto, no obstante kuanto akshon e tin. Reunion general di miembro ta eligi direktiva i komishon di kontrol, komishon di kontrol ta kontrola e koperativa. Komishon di kontrol i direktiva ta raporta na reunion general. Reunion general ta e organo mas haltu di un koperativa.

3. Interes limitá riba kapital.

Riba e kapital ku un miembro tin den un koperativa e ta haña interes limitá. E interes no ta subi pa evita ku plaka por bai domina den un koperativa.

4. "Patronage rebate".

For di e surplus di un koperativa (loke ta wordu yama ganashi den otro empresa) ta reserva un parti pa reserva- i fondonan sosial i edukativo. Sobrá ta bai partí bou di e

miembronan segun ku nan a kontribui na kresemento di e surplus.

5. Edukashon.

Koperativanan mester reserva fondonan pa aktividatnan edukativo na bienestar di su miembronan. Pa duna konosimento di e sistema di funkshonamento di un koperativa, pa prepara miembronan pa sierto funkshonnan den e koperativa. Tambe edukashon ta ekstende su mes pafo di e koperativa na kandidatonan pa bira miembro i na publiko en general.

6. Koperashon entre koperativanan.

Ku e meta pa sirbi su miembronan mas mihó posibel koperativanan mester kopera ku otro. Esaki por sosode direktamente di un koperativa pa otro of via di federashonnan di koperativa. E koperashon por sosode riba tereno di edukashon, administrashon, finansas, ets.

E promé paso di e grupo di trabou Edukashon Koperativa tabata un "week-end" di formashon pa tur e maestronan di skolnan básiko i studiantenan di APA, ku a ser tení dia 30 i 31 di yanuari 1981 i promé di februari 1981.

Invitashon tambe a bai pa Onderwijszaken i Departement van Onderwijs. Di e 34 skolnan básiko ku a ser invita ta solamente 10 skol a partisipa.

Den e programa di e "week-end di estudio" topikonan interesante a ser tresí padilanti pa personanan bon informá ariba tereno di koperativa.

E week-end di estudio a termina ku un "workshop" i un plenario. For di e "workshop" i plenario a sali lo siguiente resultadonan:

A. Pa stimula koperashon konsiente na skol:





Edukashon pues ta un di e pilarnan fundamental di koperashon. Ta p'esei e grupo di trabou ta pone enfasis pa introdusi koperativo na skolnan.



- Interkambio di idea den klas (klassegesprek).
- Trabou den grupo (groepswerk).
- Proyektonan.
- Kuido di klas i skol konhuntamente.
- Kuido di material pa les.

B. Pa stimula koperativa komo entidat ekonomiko:

- Lanta koperativa di spar.
- Pone hardinnan na skol den forma di koperativa.
- Traha artikulonan di obra di man pa bende den forma koperativa.

Riba e supuesto ganashi e maestro i alumnonan lo diskuti i yega na un akuerdo pa:

- uso individual;
- uso konhunto;
- uso pa un of otro nesesidat di skol.

C. E difikultatnan ku por surgi pa stroba desaroyo di koperativa na skol por ta entre otro:

- Nos sistema di enseñansa ku ta hopi individualista.
- Mentalidat i interés individualista di edukador i mayornan.
- E struktura di nos komunidat.

D. Tarea di maestronan den edukashon koperativa na skol ta:

- Kuminsa buska informashon riba tereno koperativa pa bo mes.
- Bira aktivo den koperativanan di Spar i Kredito den bo mes bario.
- Hasi mas uso di nos medionan di komunikashon pa trese mas informashon pa e komunidat.
- Organisa "week-end" di estudio, "workshops", nochinan informativo i usa e informashonnan aki pa despues elabora riba un "leerplan" adekuá pa promové edukashon koperativo i ofrese esaki na Gobierno.

Konklushonnan di e grupo di trabou mes ta lo siguiente

E partisipantenan a partisipa aktivamente i e ambiente tabata bon.

E seminario tabata un eksito, maske ku lastimamente no ta tur hende ku a inskribí a partisipá. Esaki a trese gastonan innesesario pa e grupo di trabou ku aktualmente ta operando sin fondo.

Den futuro Skol i Komunidat lo trese mas informashon tokante koperativismo komo ku ta bale la pena pa sigui su desaroyonan. Esnan ku ta mas interesa den koperativismo por tuma kontakto ku Margo Croes na Mater Dei huishoudschool.

Betaling van arbeid tijdens inflatieperioden



Daar het in onze maatschappij gebruikelijk is om de waarde van de arbeid uit te drukken in geld en niet in natura, komen we er in een periode van inflatie slecht van af. Inflatie is nl. geldontwaarding. We kunnen steeds minder goederen kopen voor hetzelfde aantal guldens. Het doel van ons werk is uiteindelijk om dienstbaar te zijn aan de maatschappij, waardoor je een bepaald levensnivo verkrijgt. Voor dit levensnivo hebben we een bepaalde hoeveelheid goederen en zaken nodig. Deze zaken en goederen kunnen we ons toeëigenen met het geld dat we verdienen door onze arbeid.

Wanneer het geld steeds minder waard wordt, zullen we steeds meer guldens moeten neertellen voor de goederen en zaken die we gewend zijn aan te schaffen. Als we deze extra guldens niet uit onze arbeid krijgen, betekent dit dat we niet alles meer kunnen kopen wat we gewend waren; met andere woorden: ons levensnivo zullen we moeten verlagen.

In onze (consumptie-) economie is dit uiteraard een moeilijk te verteren zaak. Enerzijds voor de arbeid(st)er als individu, het feit dat hij/zij armer wordt, anderzijds voor de gehele economie: wanneer wij minder consumeren, zal er ook minder geproduceerd hoeven te worden. Wat dan direkt gevolgen heeft voor de werkgelegenheid. Er wordt dan een bal aan het rollen gebracht die erg moeilijk is te stoppen.

Wanneer we ons beperken tot de individuele behoeften, dan zien we een direkte relatie tussen arbeid en levensnivo. Het geld, dat we verdienen met arbeid, en het geld dat we uitgeven voor ons levensnivo, heeft dan slechts een intermediaire functie. Het komt er op neer dat, wanneer het levensnivo 2x zo duur is geworden, wij voor onze arbeid 2x zoveel dienen te worden betaald. De looncompensatie dient daarom in dezelfde verhouding te liggen als de stijging van kosten voor levensonderhoud. Als de stijging van kosten oor levensonderhoud 16% is, dan dient derhalve ook het loon met 16% te stijgen. Het loon dient de stijging van kosten voor levensonderhoud volledig te volgen, d.i. 100% looncompensatie of 100% indexering. De indexering is alleen een financieel probleem. Ieder ander systeem zal een wijziging teweeg brengen in het levensnivo van de werknemer dus ook in het consumptiepakket, waardoor we direkt komen op sociaal-economisch terrein.

Sociaal in verband met een verlaging van het levensnivo en economisch, omdat iedere wijziging in de koopkracht van de bevolking zijn weerslag zal hebben op het bedrijfsleven.



In het januarinummer hebben we beloofd een serie artikelen te wijden aan economische problemen waar we de laatste tijd mee te kampen hebben.

Door de akties van de afgelopen maanden is de kontinuiteit van deze artikelenserie verstoord geworden. We hopen dit weer te herstellen en zullen de serie, na het artikel over inflatie, vervolgen met "Betaling van arbeid tijdens inflatieperioden".

Concluderend moeten we vaststellen, dat voor hetzelfde werk als een jaar geleden, dezelfde compensatie als een jaar geleden dient te staan. Door wijzigingen in de waarde van de gulden, dient het aantal guldens periodiek aangepast worden, waardoor de koopkracht van de werknemer niet verandert. We dienen dus voor 100% geïndexeerd te worden.

In de praktijk wordt er van werkgeverszijde altijd geschermd met: "We kunnen de steeds hogere lonen niet meer betalen". Bij de overheid hebben we deze kreet gehoord toen "5c" werd ingevoerd. Er werd geschermd met een eventueel tekort van tweehonderd miljoen op de betalingsbalans. Na een jaar bleek het verwachte tekort mee te vallen, maar het is wel ten koste van de werknemers gegaan.

Wijzigingen in het reële inkomen afhankelijk laten zijn van een onzekere factor als inflatie, is: op je blote knietjes vragen om moeilijkheden. De eliminering van "5c" verleden jaar, is niet gekomen vanwege de kritiek die de bonden hadden, maar doordat de overheid met personeelsproblemen te maken kreeg, vooral bij het hoger kader. Omdat juist voor deze groep indexering volgens "5c" een reële loonsverlaging betekende.

Bij het bedrijfsleven komt dit in veel mindere mate voor, omdat daar een vrij marktmechanisme aanwezig is. Als je niet voldoende bekwaam personeel hebt, betaal je meer en trek je personeel weg bij anderen (b.v. de overheid). Het gevolg hiervan zal zijn op de Antillen, dat vooral het hoger kader overbetaald zal worden en de gewone kleine man onderbetaald wordt, omdat hier het aanbod groter is dan de vraag.

Wanneer er wijzigingen moeten gaan plaatsvinden in het levensnivo van de werknemer, dient dit in overleg te geschieden en de gevolgen van deze wijzigingen dienen van te voren overwogen te zijn. Het is daarom juist om veranderingen in de waardering van de arbeid, een reële verhoging of verlaging van de salarissen, in een overlegorgaan te bespreken. Hierdoor kan een loonbeleid bepaald worden voor zowel de private als de publieke sektor. Het vrije marktmechanisme, gebaseerd op vraag en aanbod, zal dan enigszins aan banden gelegd worden. Tevens zal dit orgaan, waarin bedrijfsleven, vakbeweging en overheid vertegenwoordigd zijn, een evaluerende taak hebben op het totale ekonomische gebeuren.

Ook moet overwogen worden of dit overlegorgaan landelijk of eilandelijk dient te zijn. Omdat de eilandgebieden economisch zelfstandig opereren, lijkt het beter op de eilandelijke nivo's deze overlegorganen samen te stellen. Of de S.E.R. voor dit overlegorgaan geschikt is, valt te betwijfelen omdat de vertegenwoordiging en taakstelling beperkt is. De overheidssalarissen dienen de trend van de salarissen bij het bedrijfsleven te volgen om geen verschuivingen van overheid naar bedrijfsleven of andersom te krijgen.

Zolang wij onze economie draaiende kunnen houden en onze betalingsbalans in evenwicht of positief blijft, hoeven we nog geen alarm te slaan bij een periode van inflatie. We moeten er wel voor zorgen dat ons inflatie-percentage niet hoger wordt dan in de landen waaraan we onze "produkten" verkopen.

Wanneer onze economie daadwerkelijk in gevaar komt, wat niet alleen door een boog inflatiecijfer hoeft te komen, maar ook andere oorzaken kan hebben, zullen er maatregelen genomen moeten worden voor en door *iedereen*. Dat de overheid, of overheden hier het initiatief dienen te nemen, is logisch, daar juist zij het uiteindelijk economisch beleid dienen te bepalen.

GRAWATA

Ofir Curacao N.V. a hasi ku Queen of Saba a haya kofir.

●

Manera kos ta bai aki, nos lo por haya mas konsehero di diputado, ku diputado mes.

●

Si Gobierno su maneho di WEB sigi asina, aki poko tempo nos lo tin di bai paga, fuera di brandstofclausule, tambe "personeelsclausule".

●

Awor nos tin un diputado di enseñansa ku un karera largo. Solamente ku komo politiko e no tabata sa e diferensia entre un "motie van wantrouwen" i un "motie van vertrouwen". Awor nos por dun'e un "Motie di benefit of the doubt".

●

Si Remy Zaandam mester haña un puesto mas importante na Aruba, nos lo biba den temor. Den tur kantor i kas lo mester pone su potret, tur dia su potret mester sali den korant, tur dia e mester aparese na t.v. Lo e bira manera e "bosmannetje" den e kuentanan di muchanan di skol.

●

Lo no ta un ekibokashon si e Queen of Saba bin ku kara di Min. de Castro riba dje.

●

E Sabeñonan ta furioso parib'ayá: "Saba the unspoiled Queen" a worde gespoiled pa Queen of Saba.

●

Poko siman pasá nos tur por a sisti na un grabashon (den V.I.P.-room na airopuerto) di e famoso novela "Los politikos tambien lloran".

●

MEP: Manipulashon Emoshonal di Pueblo.

●

Na Tele-Aruba nan a saka "Family" i nan lo reanuda ku "Soap". Nos ta spera ku porfin nan lo usa e habon aki pa laba henter nan programashon!

●

Poesia di Nel, Charro i Frèm dediká na Betico: Rozen verwelken, bloemen vergaan, maar onze liefde blijft altijd bestaan.

●

Zaandam koos geld voor zijn eieren . . .

●

Porfin Charro a revela e sinberguensanan den nos gobierno.

Si bo ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat, yena e formulario aki bou i mandé mas pronto posibel pa nos na e sigiente adres:

SKOL I KOMUNIDAT, CHUCHUBISTRAAT 4, ARUBA

Nos ta suplikabo pa manda bo check huntu ku e formulario.
Tambe ta posibel pa depositá e suma riba nos kuenta bankario: A.B.N. nr. 31.47.886.

- -

Si, mi ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat pa e prèis di:

☐ *Antiyas:* *NAf. 25,— pa 10 numero*
☐ *Hulanda:* *NAf. 25,— pa 10 numero (ku bapor), ku avion NAf. 40,—*
☐ *Otro paisnan:* *NAf. 25,— pa 10 numero*
(Por fabor, marke un x den loke ta aplikable pa bo).

NOMBER: . . . .

ADRES: . . . .

Por fabor, sea asina bon di NO manda paga via postwissel.

Adhuntu mi ta ☐ *manda un check*
☐ *depositá e suma riba boso kuenta bankario*

E preisnan aki ta konta pa tur aplikashon ku nos ta risibi despues di 1-1-1981. *Firma* . . . .